

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Keskkonnaminister
määrus
terviktekst
24.03.2023
Hetkel kehtiv
RT I, 21.03.2023, 5

Metsa uuendamisel kasutada lubatud kultiveerimismaterjali algmaterjali päritolu, kultiveerimismaterjali tarnimise ja turustamise nõuded¹

Vastu võetud 01.07.2016 nr 20
[RT I, 09.07.2016, 3](#)
jõustumine 12.07.2016

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
07.10.2021	RT I, 12.10.2021, 1	15.10.2021
16.03.2023	RT I, 21.03.2023, 4	24.03.2023

Määrus kehtestatakse [metsaseaduse](#) § 24 lõike 8 ning [taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse](#) § 5 lõike 3, § 64 lõike 6, § 65 lõike 6, § 73 lõike 12, § 74 lõike 6, § 75 lõike 3, § 76 lõike 5, § 97 lõike 3, § 101 lõike 5, § 104 lõike 5, § 105 lõike 8, § 111 lõike 2 ja § 112 lõike 4 alusel.
[[RT I, 12.10.2021, 1](#) - jõust. 15.10.2021]

§ 1. Reguleerimisala

(1) Määrusega kehtestatakse:

- 1) Eestis sertifitseerimisele kuuluvate puuliikide ja hübriidide loetelu;
- 2) kultiveerimismaterjali kategooriad, nõuded kultiveerimismaterjali algmaterjalile ja algmaterjali üle arvestuse pidamise kord;
[[RT I, 12.10.2021, 1](#) - jõust. 15.10.2021]
- 3) Eestis turustatavate kultiveerimismaterjalide kvaliteedinõuded;
- 4) metsa uuendamisel kasutada lubatud kultiveerimismaterjali algmaterjali päritolu;
- 5) kultiveerimismaterjali sertifitseerimise kord;
- 6) mikropaljundusmeetodil kultiveerimismaterjali tootvale laborile esitatavad nõuded;
- 7) kultiveerimismaterjali pakendamise ja müügipakendi sulgemise, märgistamise ning etiketi täitmise nõuded;
- 8) nõuded kultiveerimismaterjali tarnija enesekontrollisüsteemile;
- 9) nõuded Euroopa Liidu liikmesriiki turustatava kultiveerimismaterjali sihtriigi asjaomasele asutusele edastatavale teatisele;
- 10) kolmandatest riikidest kultiveerimismaterjali importimise nõuded.

(2) Määrust kohaldatakse lisas 1 loetletud puuliikide ja hübriidide kultiveerimismaterjalile.

§ 2. Mõisted

Määruses kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:

- 1) *algmaterjal* – üksikpuu, puistu, valikseemnepuistu, seemla, perekondade vanemad, kloonid;
- 2) *kultiveerimismaterjal* – metsapuu seemned, metsataime osad ja metsataimed;
- 3) *kultiveerimismaterjali sertifitseerimine* – kultiveerimismaterjali nõuetele vastavaks tunnistamine õigusaktidega sätestatud korras ja selle kohta põhitunnistuse väljastamine;
[[RT I, 12.10.2021, 1](#) - jõust. 15.10.2021]
- 4) *kultiveerimismaterjali tarnija* – isik, kes tegeleb kultiveerimismaterjali paljundamise, tootmise, pakendamise, säilitamise, töötlemise, turustamise, ekspordimise või importimisega ning on registreeritud taimetervise või majandustegevuse registris;
[[RT I, 12.10.2021, 1](#) - jõust. 15.10.2021]
- 5) *kultiveerimismaterjali turustamine* – kultiveerimismaterjali tarnija poolt kultiveerimismaterjali müügiks pakkumine, mis tahes viisil ostjale kättesaadavaks tegemine õigusaktidega kehtestatud nõuete järgi;

- 6) *metsataime tüüp* – avajuursed taimed ja potitaimed;
- 7) *lähtekoht* – koht, kus kasvab üksikpuu, puistu või valikseemnepuistu;
[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]
- 7¹) *lähtepiirkond* – ühtsete ökoloogiliste tingimustega ala, kus on ühtsete fenotüübiliste või geneetiliste omadustega puistud või üksikpuud;
[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]
- 8) *seemneüksus* – käbid, viljad ja seemned;
- 9) *autohtoonne üksikpuu, puistu või valikseemnepuistu* – looduslikult uuenenud või uuendatud samast lähtekohast pärit kultiveerimismaterjaliga;
[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]
- 10) *indigeenne üksikpuu, puistu või valikseemnepuistu* – kultiveeritud samast lähtepiirkonnast pärit kultiveerimismaterjalist;
[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]
- 11) *puistu* – struktuuri, vanuse, tekkeviisi ja muude tunnuste poolest ühetaoline puude kogum metsas;
[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]
- 12) *valikseemnepuistu* – fenotüübilt sobiv spetsiaalselt metsapuu seemnete varumiseks valitud hea kasvuga ja terve puistu, mida on võimalik ette valmistada ja kasutada kvaliteetsete metsapuu seemnete varumiseks;
- 13) *üksikpuu* – ökoloogiliste tingimustega kohastunud, terve ning kahjurorganismideta puu;
- 14) *plusspuu* – hea fenotüübi põhjal valitud, kuid geneetiliselt testimata puu;
- 15) *seemla* – kloonidest või perekondade vanematest koosnev metsapuu seemnete tootmiseks rajatud puuistandik, mis on piisavalt isoleeritud või hoitud selliselt, et välistest allikatest tolmlenemist on välditud või vähendatud ning mida majandatakse sagedase, rikkaliku ja lihtsasti varutava seemnesaagi tootmiseks;
- 16) *taimla* – maa-ala metsataimede tootmiseks;
- 17) *kloon* – plusspuust vegetatiivselt paljundatud geneetiliselt identne järglane;
- 18) *perekondade vanemad* – metsapuu seemnete tootmiseks mõeldud puud, mida kasutatakse järglaskonna saamiseks kontrollitud või vaba tolmlenemise teel selliselt, et ühte identifitseeritud vanemat on kasutatud emataimena, mida on tolmeldatud ühe või mitme identifitseeritud või identifitseerimata vanema õietolmuga;
- 19) *päritolu* – autohtoonse puistu või üksikpuu puhul koht, kus puud kasvavad. Muu kui autohtoonse puistu või üksikpuu puhul koht, kust metsapuuseemned või metsataimed on algselt saadud.
[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

§ 3. Eestis metsa uuendamiseks kasutada lubatud kultiveerimismaterjali algmaterjali päritolu

(1) Eestis on metsa uuendamisel lubatud kasutada kasvukohale sobivat määruse lisas 1 loetletud puuliikide ja hübriidide kultiveerimismaterjali sõltumata selle lähtekohast Eestis.

(2) Metsa uuendamisel on lubatud kasutada:

- 1) hariliku männi ja hariliku kuuse kultiveerimismaterjali, mille algmaterjal pärineb Läti Vabariigist;
- 2) hariliku männi kultiveerimismaterjali, mille algmaterjal pärineb Valgevene Vabariigist, ja hariliku kuuse kultiveerimismaterjali, mille algmaterjal pärineb Valgevene Vabariigist või Venemaa Föderatsiooni Pihkva ja Novgorodi oblastist, eeldusel, et vastavast piirkonnast pärineva algmaterjali kohta on Euroopa Liidu nõukogu direktiivi 1999/105/EÜ metsapaljundusmaterjali turustamise kohta (EÜT L 11, 15.1.2000, lk 17–40, edaspidi direktiiv 1999/105/EÜ) alusel tehtud Euroopa Komisjoni otsus kultiveerimismaterjalile antavate tagatiste kohta;
- 3) keskkonnaministri 04.12.2006 määruses nr 69 „Metsa uuendamisel kasutada lubatud võõrpuuliikide loetelu” nimetatud puuliikide kvalifitseeritud või katsetatud kategooria kultiveerimismaterjali, sõltumata selle lähtekohast Euroopa Liidus.

[RT I, 21.03.2023, 4- jõust. 24.03.2023]

§ 4. Kultiveerimismaterjali kategooriad

(1) Algmaterjal määrab kultiveerimismaterjali kategooria.

(2) Kultiveerimismaterjali kategooriad on:

- 1) algallikas tuntud;
- 2) valitud;
- 3) kvalifitseeritud;
- 4) katsetatud.

(3) Turustada tohib kultiveerimismaterjali, mille kategooria on määratud.

(4) Turustatavate kunstlike hübriidide ja vegetatiivselt paljundatavate liikide kultiveerimismaterjal peab kuuluma kategooriasse *valitud*, *kvalifitseeritud* või *katsetatud*.

§ 5. Kategoorias *algallikas tuntud* turustatava kultiveerimismaterjali algmaterjali tunnustamise nõuded

(1) Kategooriasse *algallikas tuntud* kuulub kultiveerimismaterjal, mille algmaterjal on puistu või üksikpuu, mis vastab vähemalt järgmistele nõuetele:

- 1) puistu boniteet on IA, I või II;
- 2) puistu on saavutanud uuendusraie raievanuse või küpsusdiameetri;
- 3) puistus peab varutava seemneüksuse puuliigi osakaal koosseisus olema vähemalt 50%;
- 4) üksikpuu peab olema piirkonna ökoloogiliste tingimustega kohastunud, terve ning kahjurorganismideta;
- 5) puistu või üksikpuu on autohtoonse, indigeense või teadmata päritoluga;

6) teada on algmaterjali lähtekoha koordinaadid ja kõrgus või kõrguste vahemik.
[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(2) Hariliku männi, hariliku kuuse, arukase, sookase ja sanglepa seemneüksused tuleb varuda puistust, millel on kehtivad inventeerimisandmed metsaressursi arvestuse riiklikus registris. Arukase ja sanglepa seemneüksuseid on lubatud varuda ka metsamaal kasvavalt üksikpuult, kui metsamaa kohta on kehtivad inventeerimisandmed metsaressursi arvestuse riiklikus registris.
[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

§ 6. Kategorias *valitud* turustatava kultiveerimismaterjali algmaterjali tunnustamise nõuded

(1) Kategoriasse *valitud* kuulub kultiveerimismaterjal, mille algmaterjal on valikseemnepuistu, mis vastab vähemalt järgmistele nõuetele:

- 1) puistu on autohtoonse, indigeense või teadmata päritoluga;
- 2) puistu naaberpuistu peab sama enamuspuliigi korral olema vähemalt II boniteet;
- 3) puistu peab olema piisava risttolmlemise tagamiseks pindalaga vähemalt 0,5 ha;
- 4) puistu on saavutanud uuendusraie raievanuse või küpsusdiameetri;
- 5) puistus peab varutava seemneüksuse puuliigi osakaal koosseisus olema vähemalt 80%;
- 6) puistus kasvavad puud peavad olema piirkonna ökoloogiliste tingimustega selgelt kohastunud;
- 7) puistus kasvavad puud peavad olema kahjurorganismideta;
- 8) puistu tagavara juurdekasv peab ületama samasuguste ökoloogiliste ja majandamistingimuste korral aktsepteeritavat keskmist puistu juurdekasvu;
- 9) puistus ei tohi kasvada puid, mille puidu kvaliteeti halvendavad jämedad ja tüve suhtes väga väikese nurga all kasvavad oksad;
- 10) puistut moodustavate puude tüved peavad olema sirged ja korrapärase ristlõikega, ühtlase võra ja hea laasumisega.

(2) Valikseemnepuistu nõuetele vastavust hindab Keskkonnaamet.

(3) Hariliku männi, hariliku kuuse, arukase, sookase ja sanglepa seemneüksused tuleb varuda valikseemnepuistust, millel on kehtivad inventeerimisandmed metsaressursi arvestuse riiklikus registris.

§ 7. Kategorias *kvalifitseeritud* turustatava kultiveerimismaterjali algmaterjali tunnustamise nõuded

(1) Kategoriasse *kvalifitseeritud* kuulub kultiveerimismaterjal, mille algmaterjal on seemla, perekondade vanemad või kloonid.

(2) Nõuded seemlale:

- 1) seemla koosneb Keskkonnaameti poolt tunnustatud plusspuu kloonide segust;
- 2) seemlas olevate kloonide arv, osakaal ja valikumeedod peavad tagama piisava geneetilise mitmekesisuse ning ühes seemlas peab olema vähemalt 20 eri kloonid ning sobiva päritoluga algmaterjali poogendite osakaal peab olema vähemalt 97%;

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

- 3) seemla tüübi, eesmärgi, asukoha, isoleerituse, kloonikoosseisu ja kloonide paiknemise skeemi ning kõik nende näitajate muutused kinnitab, registreerib ja säilitab Keskkonnaamet;
- 4) kloonid seemlas peavad olema identifitseeritavad;
- 5) seemla harvendamise skeemi koos puude valikukriteeriumitega kinnitab Keskkonnaamet;
- 6) kui seemla rajamise eesmärk on hübriidi aretamine, tuleb hübriidide osakaal kultiveerimismaterjalis välja selgitada asjakohaste analüüside või katsetega;
- 7) seemla kasutusotstarbe muutmise teavitab seemla omanik Keskkonnaametit digitaalselt allkirjastatud teatega e-posti teel.

(3) Nõuded perekondade vanematele:

- 1) perekondade vanemad tunnustab nende parimate tunnuste põhjal Keskkonnaamet;
- 2) ristamise eesmärgi, ristamiskava ja tolmeldamissüsteemi, isoleerituse, asukoha ning kõigi nende näitajate olulised muutused kinnitab, registreerib ja säilitab Keskkonnaamet;
- 3) ristamisel segu moodustavate perekondade vanemate identiteedi, arvu ja osakaalu kinnitab, registreerib ja säilitab Keskkonnaamet;
- 4) perekondade vanemate kasutamisel hübriidi aretamiseks tuleb hübriidide osakaal kultiveerimismaterjalis välja selgitada asjakohaste analüüside või katsetega.

(4) Nõuded kloonidele:

- 1) kloonid tunnustab nende parimate tunnuste põhjal Keskkonnaamet;
- 2) kloonid peavad olema identifitseeritavad;
- 3) kloone hindab ning nende andmed kinnitab, registreerib ja säilitab Keskkonnaamet;

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

- 4) ühest lähteisendist võib Eestis metsa uuendamiseks metsataimi vegetatiivselt paljundada maksimaalselt üks miljon metsataime.

§ 8. Kategoorias *katsetatud* turustatava kultiveerimismaterjali algmaterjali tunnustamise nõuded

(1) Kategooriasse *katsetatud* kuulub kultiveerimismaterjal, mille kvaliteet on tõestatud geneetiliselt või võrdluskatsetega.

(2) Võrdluskatsetele ja geneetilisele tõendamisele esitatavad nõuded:

- 1) meetodika valmistatakse ette ja koostatakse, katsetulemused analüüsitakse, tõlgendatakse ja dokumenteeritakse rahvusvaheliselt tunnustatud nõuete kohaselt;
- 2) korduste arv võrdluskatses peab tagama tulemuste statistilise usaldusväärsuse;
- 3) võrdluskatsete ja geneetilise tõendamise andmed kinnitab, registreerib ja säilitab Keskkonnaamet.

§ 9. Algmaterjali andmenimistu ja kultiveerimismaterjali üle arvestuse pidamise kord

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(1) Algmaterjali andmenimistu on register, kuhu kantakse §-des 5–8 sätestatud nõuetele vastava kultiveerimismaterjali algmaterjali andmed kategooriate kaupa.

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(2) Andmenimistusse kantakse kategooriasse *algallikas tuntud* üksikpuud või puistud maakondade kaupa, kategooriasse *valitud* valitseemnepuistute kaupa ning kategooriasse *kvalifitseeritud* seemlate kaupa.

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(3) Igale algmaterjalile antakse registrisse kandmisel kordumatu tunnuscode.

(4) Eesti algmaterjali andmed kannab algmaterjali andmenimistusse kooskõlas Euroopa Komisjoni määrusega nr 1597/2002, millega kehtestatakse ELi Nõukogu direktiivi 1999/105/EU üksikasjalikud rakenduseeskirjad metsapaljundusmaterjali algmaterjali riiklike loetelude vormi kohta (EÜT L 240, 7.9.2002, lk 34–38), ja kontrollib andmete nõuetele vastavust Keskkonnaamet. Andmed, mis ei vasta nõuetele, kustutatakse algmaterjali andmenimistust.

(5) Algmaterjali andmenimistu avaldab Keskkonnaamet oma veebilehel.

(6) Kultiveerimismaterjali päritolu jälgimiseks ning tarnijate üle järelevalve tegemiseks peab Keskkonnaamet lisaks eeltoodule arvestust andmenimistusse kantud algmaterjalist pärineva kultiveerimismaterjali kohta põhitunnistusele kantud muu iseloomustava teabe üle.

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(7) Eestisse toodud kultiveerimismaterjali, mida ei turustata lõpptarbijale, arvestust peab Keskkonnaamet kultiveerimismaterjali sissetooja esitatud või liikmesriigist saadud info alusel.

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

§ 10. Nõuded metsataimede tootmisega tegeleva kultiveerimismaterjali tarnija enesekontrollisüsteemile

(1) Kultiveerimismaterjal peab olema tuvastatav ja jälgitav tootmisel, säilitamisel ning turustamisel metsapuu seemnepartii põhitunnistuste kaupa.

(2) Kultiveerimismaterjali tarnija peab dokumenteerima tootmismeetodid, nende riskid ja riskide maandamise meetmed ning turustatavate metsataimede kvaliteedi kontrollimise.

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(3) Kultiveerimismaterjali tarnija on kohustatud kahjustuste ilmnemisel dokumenteerima kahjustuse aja, koha, ulatuse ja kahjustuse tõrjumiseks kasutatud meetmed.

(4) Kultiveerimismaterjali tarnija peab jälgima metsataimede tervist ja elujõulisust tootmisel ja säilitamisel ning kõrguse ja vanuse vastavust nõuetele enne pakendamist.

(5) Kategooriasse *valitud*, *kvalifitseeritud* või *katsetatud* kultiveerimismaterjali võib kasutada vegetatiivseks paljundamiseks tingimusel, et saadud kultiveerimismaterjali hoitakse ja tuvastatakse eraldi.

(6) Kultiveerimismaterjali tarnija enesekontrollisüsteemi nõuetele vastavust kontrollib Keskkonnaamet.

(7) Kontrollimise kohta koostatakse ülevaatus protokoll, mis esitatakse kultiveerimismaterjali tarnijale. Ülevaatus protokoll sisaldab:

- 1) hinnangut nõuetele vastavuse kohta;
- 2) kontrollimise aega;
- 3) kontrollija nime, ametit ja allkirja;
- 4) ülevaatus protokoll kuupäeva.

(8) Puuduste ilmnemisel annab Keskkonnaamet tähtaja puuduste kõrvaldamiseks ning viib läbi täiendava kontrolli, mille kohta koostatakse lõike 7 kohane ülevaatus protokoll.

§ 11. Nõuded metsapuu seemnetele, nõuetele vastavuse kontrollimine ja seemnepartii moodustamine

(1) Seemnepartii moodustamisel peab kultiveerimismaterjali tarnija veenduma, et seemneüksused on pärit kultiveerimismaterjali andmenimistusse kantud kohtadest.
[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(1¹) Enne seemnevarumise algust teavitab seemneüksuse koguja sellest Keskkonnaametist, lisades teatele seemnevarumise kohta ja varutava puuliigi.
[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(1²) Kui seemnepartii moodustamiseks varutakse seemneüksused teisele isikule kuuluvalt maaüksuselt, peab selleks olema maaomaniku või riigimaa korral riigimetsa majandaja luba.
[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(2) Seemnepartii moodustatakse lähtekohtade ja seemlate ning seemnete valmimise aastate kaupa. Puistu ja valikseemnepuistu puhul võib seemnepartii moodustada maksimaalselt ühe maakonna piires.
[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(2¹) Seemnepartii võib moodustada kahe või enama kategooriasse *algallikas tuntud* või *valitud* kuuluva seemneüksuse ühest lähtepiirkonnast pärit sertifitseeritud kultiveerimismaterjali segamisel, arvestades järgmist:

- 1) segada tohib üksnes samasse kategooriasse kuuluvaid seemneüksusi;
 - 2) segades ühe ja sama lähtepiirkonna kategooriasse *algallikas tuntud* kuuluvalt üksikpuult ja puistutest pärinevat kultiveerimismaterjali, tuleb uus partii sertifitseerida kui *üksikpuult pärinev*;
 - 3) segades muust kui autohtoonselt või indigeenselt algmaterjalist pärit kultiveerimismaterjali sellise kultiveerimismaterjaliga, mille algmaterjali päritolu on teadmata, tuleb uus partii sertifitseerida kui *teadmata päritoluga*;
 - 4) segades ühe üksuse eri aastatel valminud kultiveerimismaterjali, näidatakse sertifitseerimise taotlusel iga seemneüksuse valmimisaasta ja selle osakaal segus.
- [RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(2²) Kultiveerimismaterjali segamisel peavad seemnepartiid olema identifitseeritavad ning segatud kultiveerimismaterjali partii tuleb sertifitseerida.
[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(3) Seemnepartii moodustamisel tuleb seemneüksuste ja seemnete töötlemisel kasutada tehnoloogiat, mis välistab eri seemnepartiide segunemise.

(3¹) Seemnepartii moodustaja annab moodustamisel partiile numbrit, mis peab sisaldama kultiveerimismaterjali tarnija taimetervise registri numbrit.
[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(3²) Seemnepartii anumad tähistatakse seemnepartii numbrit, moodustamise kuupäeva ja anuma numbriga.
[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(4) Seemneüksuste ja seemnete töötlemisel kasutatava tehnoloogia nõuetele vastavust kontrollib Keskkonnaamet.

(5) Kontrollimise kohta koostatakse ülevaatus protokoll, mis esitatakse kultiveerimismaterjali tarnijale. Ülevaatus protokoll sisaldab:

- 1) hinnangut nõuetele vastavuse kohta;
- 2) kontrollimise aega;
- 3) kontrollija nime, ametit ja allkirja;
- 4) ülevaatus protokoll kuupäeva.

(6) Puuduste ilmnemisel annab Keskkonnaamet tähtaja puuduste kõrvaldamiseks ning viib läbi täiendava kontrolli, mille kohta koostatakse lõike 5 kohane ülevaatus protokoll.

(7) Seemned peavad olema vähemalt 99% ulatuses liigiehtsad, lähisugulasliikide korral võib seemnete liigiehtsus olla väiksem kui 99%. Lähisugulasliikide korral määratakse liigiehtsuse protsent laboris.
[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(8) Metsapuu seemned peavad vastama määruse lisas 2 sätestatud kvaliteedinõuetele.

(9) [Kehtetu -RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(10) [Kehtetu -RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(11) [Kehtetu -RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(12) [Kehtetu -RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

§ 12. Nõuded metsataimede, nõuetele vastavuse tagamine ja metsataime partii moodustamine

(1) Turustatavad metsataimed peavad olema kvaliteetsed. Kvaliteetseteks loetakse terved ja elujõulised metsataimed.

(2) Elujõulisteks ei loeta metsataimi, millel esineb:

1) mehhaanilisi vigastusi;

2) kuivamise, ülekuumenemise või kahjulike organismide nähtavate kahjustuste esinemise tunnuseid;

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

3) nõrgalt arenenud või deformeerunud juurestik;

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

4) mitmetüvelisus või mitmeladvalisus.

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(3) Metsa uuendamiseks kasutatavate turustatavate metsataimede minimaalsed kõrgused ja maksimaalsed vanused on esitatud metsataime tüübiti määruse lisas 3.

(4) Metsa uuendamiseks kasutatavate turustatavate metsataimede partiiis peab terveid ja elujõulisi ning minimaalsele kõrgusele ja maksimaalsele vanusele vastavaid metsataimi olema vähemalt 95%.

(5) Metsataimede nõuetele vastavuse tagab kultiveerimismaterjali tarnija.

(6) Metsataime partii moodustatakse turustatavatele metsataimedele pärast külvi.

(7) Metsataime partii moodustatakse iga metsapuu seemnepartii põhitunnistuse, metsataime tüübi, külviaasta ja taimla põhjal.

§ 13. Nõuded kultiveerimismaterjali mikropaljunduslaborile

(1) Kultiveerimismaterjali mikropaljunduslabor peab:

1) olema varustatud mikropaljundustehnoloogia seadmetega;

2) tagama, et töötajad on kompetentsed tootma kultiveerimismaterjali mikropaljundusmeetodil;

3) välja töötama, dokumenteerima ja rakendama meetodid ning protseduurid ulatuses, mis on toodangu kvaliteedi tagamiseks vajalikud;

4) omama enesekontrollisüsteemi;

5) kehtestama kultiveerimismaterjali tootmiseks kasutatava algmaterjali tõestamise korra;

6) pidama mikropaljundusmeetodil toodetud kultiveerimismaterjali kohta täpset arvestust.

(2) Kultiveerimismaterjali mikropaljunduslabori nõuetele vastavust kontrollib Keskkonnaamet.

(3) Kontrollimise kohta koostatakse ülevaatus protokoll, mis esitatakse kultiveerimismaterjali tarnijale. Ülevaatus protokoll sisaldab:

1) hinnangut nõuetele vastavuse kohta;

2) kontrollimise aega;

3) kontrollija nime, ametit ja allkirja;

4) ülevaatus protokoll kuupäeva.

(4) Puuduste ilmlemisel annab Keskkonnaamet tähtaja puuduste kõrvaldamiseks ning viib läbi täiendava kontrolli, mille kohta koostatakse lõike 3 kohane ülevaatus protokoll.

§ 14. Kultiveerimismaterjali sertifitseerimine

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(1) Sertifitseerimisele kuulub lisas 1 loetletud metsapuude seemnepartii või vegetatiivselt paljundatud kultiveerimismaterjali partii, kui see vastab määruse §-des 5–8 ning §-des 11 ja 12 esitatud nõuetele.

(2) Sertifitseerimiseks esitab kultiveerimismaterjali tarnija Keskkonnaametile määruse lisa 4 vormi kohase taotluse.

(3) Seemnepartii kvaliteedinõuetele vastavuse kontrollimiseks võtab Keskkonnaamet seemnepartiist seemneproovi.

(4) Seemnepartiist võetud seemneproovi analüüsitakse akrediteeritud laboris. Seemneproov peab olema homogeenne ja laiendatav kogu seemnepartiile.

(5) Seemnepartiist analüüsimiseks võetud seemneproovi kohta koostatakse proovivõtuakt ning võetud seemneproov varustatakse etiketiga, millel peab olema märgitud seemnepartii number.

(6) Seemneproovi proovivõtuakt peab sisaldama järgmist:

- 1) seemnepartii proovivõtuakti number;
- 2) tootja seemnepartii number ja koostamise kuupäev;
- 3) seemnepartii ID;
- 4) puuliik;
- 5) seemnepartii netomass;
- 6) seemneproovi netomass;
- 7) hoiutaara liik ja arv;
- 8) prooviks võetud taarakohtade arv;
- 9) proovivõtja nimi, amet ja allkiri;
- 10) proovivõtmise kuupäev.

(7) Seemneproovi võtja:

- 1) veendub, et tootja on pakendi märgistanud seemnepartii numbri, moodustamise kuupäeva ja anuma numbriga;
- 2) võtab proove rahvusvaheliselt tunnustatud meetodika kohaselt;
- 3) täidab oma ülesandeid erapooletult ja nõuetekohaselt;
- 4) koostab seemneproovi võtmise akti;
- 5) sulgeb sertifitseeritava seemnepartii pakendi või konteineri turvakleebise või plommiga.

(8) Märgistamata pakendist seemneproovi ei võeta.

(9) Seemnepartii analüüsimise kohta koostatakse protokoll, mis peab sisaldama järgmist:

- 1) analüüsiprotokoll number;
- 2) seemneproovi võtmise kuupäev;
- 3) puuliik;
- 4) tootja seemnepartii number;
- 5) seemnepartii mass;
- 6) liigiehtsuse määr;
- 7) idanemis- või eluvõimeliste seemnete arv ühes kilogrammis;
- 8) seemnepartii puhtus;
- 9) seemnepartii idanevus või eluvõimelisus;
- 10) 1000 seemne mass;
- 11) analüüsimise tingimused;
- 12) analüüsimise algus- ja lõpuaeg;
- 13) protokoll väljastamise kuupäev;
- 14) akrediteeritud labori nimi ja aadress.

(10) Seemnepartii analüüsi kehtivusaeg on okaspuseemnetel kuni viis aastat ja lehtpuseemnetel kuni kaks aastat.

(11) Vegetatiivselt paljundatud kultiveerimismaterjali sertifitseerimisel kontrollitakse selle vastavust määruse §-de 7 ja 8 nõuetele, liigi- ja klooniehtsuse ning põlvnemise jälgitavust.

(12) Nõuetele vastava metsapuu seemnepartii ning vegetatiivselt paljundatud metsataime partii kohta väljastatakse põhitunnistus.

(13) Kui vegetatiivselt paljundatud kultiveerimismaterjali kasutatakse vegetatiivseks paljundamiseks veel ka järgmisel korral, esitatakse selle kohta uus sertifitseerimise taotlus.

(14) Põhitunnistuse andmise või andmisest keeldumise otsustab Keskkonnaamet.

(15) Põhitunnistus väljastatakse kultiveerimismaterjali tarnijale seemnepartii sertifitseerimise kohta 45 kalendripäeva jooksul ja vegetatiivselt paljundatud kultiveerimismaterjali sertifitseerimise kohta kümne kalendripäeva jooksul nõuetekohase taotluse esitamisest Keskkonnaametile.

(16) Põhitunnistuse vormid on esitatud määruse lisades 5–7.

(17) Põhitunnistuse andmisest keeldumise korral esitab Keskkonnaamet põhitunnistuse taotlejale kirjalikult põhjendatud otsuse löikes 15 sätestatud tähtaja jooksul.

(18) Keskkonnaamet registreerib kultiveerimismaterjali põhitunnistused ja avaldab registriandmed oma veebilehel.

(19) Seemnepartii korduanalüüsiks esitatakse Keskkonnaametile taotlus, milles on märgitud:

- 1) taotleja nimi ja registrikood;
- 2) taimetervise registri number;
- 3) puuliik, mida soovitakse analüüsida;

- 4) tootja seemnepartii number ja moodustamise kuupäev;
- 5) põhitunnistuse number;
- 6) seemnepartii mass;
- 7) hoiutaara liik ja kogus;
- 8) seemnepartii asukoht.

(20) Seemnepartii korduvanalüüsi eest tasub seemnepartii omanik arve alusel.

(21) Lõikes 19 esitatud taotluse alusel tehtud korduvanalüüsi tulemuste kohta väljastatakse pärast arve tasumist taotlejale analüüsiprotokoll, mis sisaldab vähemalt seemnepartii puhtust ning idanevust või eluvõimet.
[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

§ 15. Kultiveerimismaterjali põhitunnistuse andmine

[Kehtetu -RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

§ 16. Kultiveerimismaterjali pakendamise, müügipakendi sulgemise ja märgistamise nõuded

- (1) Metsapuu seemnete pakendajal peab olema:
 - 1) ruum seemnete kaalumiseks ja pakendamiseks;
 - 2) külmutusseade seemnete ladustamiseks ja säilitamiseks;
 - 3) taadeldud kaal kuni 10-kilogrammise massi määramiseks täpsusega 0,1 grammi.

(2) Turustatavad metsapuu seemned peavad olema hermeetiliselt suletud pakendisse viisil, mis ei võimalda pakendit pärast avamist teist korda pakendamisekohaselt sulgeda.

(3) Turustamisel peab kultiveerimismaterjali tarnija andma ostjale müüdava kultiveerimismaterjali kohta põhitunnistuse koopia ning metsapuude seemnete turustamise korral ka seemnepartii kehtiva analüüsiprotokolli koopia.

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(4) Turustatava kultiveerimismaterjali müügipakend peab olema varustatud etiketiga, millele on märgitud:

- 1) tarnija nimi ja aadress;
- 2) taimetervise registri number;
- 3) liigi botaaniline nimi eesti ja ladina keeles;
- 4) kultiveerimismaterjali põhitunnistuse number;
- 5) müügipakendis oleva kultiveerimismaterjali kogus;
- 6) otstarve;
- 7) metsapuu seemnete korral seemnepartii analüüsi protokoll number;
- 8) metsataimede korral metsataime tüüp, vanus, minimaalne kõrgus;
- 9) vegetatiivsel paljundamisel või geneetiliselt muundatud organismi korral ka sellekohane märg.

(5) Kui kultiveerimismaterjali partii märgistamiseks kasutatakse värvilist etiketti, peab etiketi värv olema kultiveerimismaterjali kategooriate viisi järgmine:

- 1) kategooria *algallikas tuntud* korral kollane;
- 2) kategooria *valitud* korral roheline;
- 3) kategooria *kvalifitseeritud* korral roosa;
- 4) kategooria *katsetatud* korral sinine.

(6) Kultiveerimismaterjali müügipakendi etikett peab olema valmistatud rebenematust materjalist ning kinnitatud kultiveerimismaterjali müügipakendile või transpordivahendile viisil, mis välistab selle teistkordse kasutamise.

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(7) Kui kultiveerimismaterjali varumise või tootmisega seotud ajutiste raskuste ületamiseks turustatakse direktiivi 1999/105/EU artikli 18 lõike 1 kohaselt vähem rangetele nõuetele vastavat kultiveerimismaterjali, tuleb selle kultiveerimismaterjali partii etiketile märkida: „Kultiveerimismaterjal vastab vähem rangetele nõuetele”.

§ 17. Kultiveerimismaterjali turustamise aruanne

(1) Kultiveerimismaterjali tarnija peab esitama turustamise kohta aruande Keskkonnaametile turustusperioodide kaupa ühe kuu jooksul pärast kultiveerimismaterjali turustusperioodi lõppu.

(2) Kultiveerimismaterjali turustusperioode on kalendriaastas kaks:

- 1) kevadine turustusperiood 1. jaanuarist kuni 30. juunini;
- 2) sügisene turustusperiood 1. juulist kuni 31. detsembrini.

(3) Kultiveerimismaterjali turustamise aruanne peab sisaldama järgmisi andmeid:

- 1) kultiveerimismaterjali tarnija nimi;
- 2) taimetervise registri number;

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

3) kultiveerimismaterjali tarnija Eestis turustatud, Euroopa Liidu liikmesriigist sisse toodud, Eestist eksporditud, Eestis kinni peetud ja tarnija enda tarbeks Eestis kasutatud metsapuu seemnete kogus puuliigiti ja põhitunnistuste kaupa ning metsataimede kogus puuliigiti, metsataime tüübiti, vanuse ja metsapuu seemnete põhitunnistuste kaupa.

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(4) Kultiveerimismaterjali turustamise aruannete koondi esitab Keskkonnaamet lõike 3 punkti 3 andmete kohta oma veebilehel pärast kevadist turustusperioodi hiljemalt 31. augustiks ja sügisest turustusperioodi hiljemalt 28. veebruariks.

§ 18. Kultiveerimismaterjali teise liikmesriiki turustamise teatise sisu ja esitamise kord

(1) Kultiveerimismaterjali teise liikmesriiki turustamise korral peab kultiveerimismaterjali tarnija Keskkonnaametile esitama kultiveerimismaterjali teise liikmesriiki turustamise teatise.

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(2) Kultiveerimismaterjali teise liikmesriiki turustamise teatise vorm on esitatud määruse lisas 8.

(3) Kultiveerimismaterjali tarnija esitab Keskkonnaametile lõikes 1 nimetatud digitaalselt allkirjastatult teatise e-posti teel ühe kuu jooksul kultiveerimismaterjali teise liikmesriiki saatmisest.

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

(4) Keskkonnaamet annab teatisele unikaalse numbriga ja registreerib selle.

§ 19. Kolmandatest riikidest imporditava kultiveerimismaterjali kvaliteedinõuded

(1) Imporditava sertifitseeritava puuliigi kultiveerimismaterjali partii peab vastama Eestis kehtestatud kultiveerimismaterjali nõuetele ning olema varustatud sertifitseerimist või kontrollimist tõendava dokumendiga vastavalt Euroopa Komisjoni otsusele 2008/989/EÜ, millega liikmesriikidel lubatakse nõukogu direktiivi 1999/105/EÜ alusel teha otsuseid teatavatest kolmandatest riikidest imporditavale metsapaljundusmaterjalile antavate tagatiste samaväärsuse kohta (ELT L 352, 31.12.2008, lk 55–57).

(2) Sertifitseerimist tõendav dokument peab vastama direktiivi 1999/105/EÜ lisas VIII esitatud vormile või on selleks päritoluriigi välja antud ametlik põhitunnistus ning ühtlasi peab kolmanda riigi tarnija esitama dokumentatsiooni, mis sisaldab üksikasju kõikide eksporditavate kultiveerimismaterjali partiide kohta.

§ 20. Impordiloo taotlemine ja andmine kolmandatest riikidest importimisel

(1) Enne kultiveerimismaterjali partii importimist kolmandatest riikidest esitab kultiveerimismaterjali tarnija Keskkonnaametile määruse lisa 9 vormi kohase impordiloo taotluse.

(2) Impordiloo taotlusele lisatakse koopia kultiveerimismaterjali sertifitseerimist tõendavast dokumendist.

(3) Impordiluba antakse kultiveerimismaterjali tarnijale 20 tööpäeva jooksul impordiloo taotluse Keskkonnaametis registreerimisest arvates juhul, kui kohalikul kultiveerimismaterjali turul valitseb nõuetele vastava kultiveerimismaterjali puudus, mida ei ole võimalik Euroopa Liidu siseselt ületada.

(4) Impordiloo vorm on esitatud määruse lisas 10.

(5) Impordiloo andmisest keeldumisel esitab Keskkonnaamet impordiloo taotlejale kirjalikult põhjendatud otsuse lõikes 3 sätestatud tähtaja jooksul.

§ 21. Kolmandatest riikidest imporditud kultiveerimismaterjali arvestuse pidamine

(1) Kolmandatest riikidest kultiveerimismaterjali tarnija peab kultiveerimismaterjali impordi arvestust ja esitab Keskkonnaametile impordi arvestuse aruande. Aruandel peavad olema esitatud järgmised andmed:

- 1) sertifitseerimist tõendava dokumendi number, väljastamise aeg ja väljastanud asutuse nimetus;
- 2) puuliigi botaaniline nimi ladina ja eesti keeles;
- 3) kultiveerimismaterjali kategooria;
- 4) kultiveerimismaterjali kasutusotstarve;
- 5) kultiveerimismaterjal;
- 6) kategooriasse *algallikas tuntud* ja *valitud* kuuluva kultiveerimismaterjali algmaterjali kõrguste vahemik merepinnast ja geograafiline asukoht põhjalaiuste ning idapikkuste vahemikena;
- 7) kategooriasse *kvalifitseeritud* ja *katsetatud* kuuluva kultiveerimismaterjali algmaterjali kõrgus merepinnast ja täpne geograafiline asukoht;
- 8) autohtoonne, indigeenne, muu kui autohtoonne, muu kui indigeenne või teadmata päritolu;
- 9) seemla ja perekondade vanemate algmaterjali korral selle algmaterjali koostis ja koostamise alused;

10) kategooriasse *katsetatud* kuuluva kultiveerimismaterjali korral teave kultiveerimismaterjali geneetilise muundamise kohta;

11) metsapuu seemnete valmimise aasta ja mass;

12) metsataimede vanus, metsataime tüüp ja kogus.

(2) Kultiveerimismaterjali tarnija peab 20 tööpäeva jooksul kultiveerimismaterjali impordiloo taotlusel esitatud kultiveerimismaterjali piiriületuse aja kuupäevast esitama Keskkonnaametile kirjalikult impordi arvestuse aruande imporditud kultiveerimismaterjali kohta.

§ 21¹. Teadustöö, tootmiskatsete või riiklike katsete tegemise nõuded kultiveerimismaterjali importimisel

(1) Kultiveerimismaterjali importimisel metsaaretuse, teadustöö või riiklike katsete tegemiseks esitatakse Keskkonnaametile taotlus, milles on märgitud:

1) taotleja nimi ja registrikood;

2) riik, kust imporditakse;

3) mida imporditakse;

4) katse eesmärk;

5) koht, kuhu katse pannakse;

6) katsemeetod.

(2) Keskkonnaamet hindab katse eesmärki ja selleks valitud meetodit.

(3) Keskkonnaamet väljastab taotlejale loa metsaaretuse, teadustöö või riiklike katsete tegemiseks 15 tööpäeva jooksul taotluse ja kõigi otsuse tegemiseks vajalike dokumentide saamisest arvates.

(4) Keskkonnaamet keeldub loa väljastamisest taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse § 112 lõikes 3 nimetatud juhtudel.

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

§ 22. Määruste kehtetuks tunnistamine

[Käesolevast tekstist välja jäetud].

¹Euroopa Liidu nõukogu direktiiv 1999/105/EÜ metsapaljundusmaterjali turustamise kohta (EÜT L 11, 15.1.2000, lk 17–40).

[Lisa 1](#) Eestis sertifitseerimisele kuuluvate puuliikide ja hübriidide loetelu

[Lisa 2](#) Metsapuu seemnete kvaliteedinõuded

[RT I, 21.03.2023, 4- jõust. 24.03.2023]

[Lisa 3](#) Metsataimede minimaalsed kõrgused ja maksimaalsed vanused metsataime tüübiti

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

[Lisa 4](#) Sertifitseerimise taotlus

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

[Lisa 5](#) Puistust, üksikpuult või valikseemnepuistust pärineva kultiveerimismaterjali põhitunnistus

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

[Lisa 6](#) Seemlast või perekondade vanematest pärineva kultiveerimismaterjali põhitunnistus

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

[Lisa 7](#) Kloonidest ja kloonide segudest pärineva kultiveerimismaterjali põhitunnistus

[RT I, 12.10.2021, 1- jõust. 15.10.2021]

[Lisa 8](#) Kultiveerimismaterjali teise liikmesriiki turustamise teatis

[Lisa 9](#) Kultiveerimismaterjali impordiloo taotlus

[Lisa 10](#) Impordiluba